

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opraviščtvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdevičini po 6 kr. — *Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opraviščtvo «via Zonta 5».*

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via S. Lazzaro» Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Lahonstvo v Trstu z ozirom na zadnje dogodke.

Lahoni so se zarotili, da hočejo uničiti razstavo in oskruniti spomin na 500 letno gospodarstvo Avstrije v Trstu in to zaroto izpolnjujejo tako dosledno, tako premišljeno in tako nezasišano drzno, da bi bila vsa ta eneržija pač vredna boljše stvari, in da bi bilo želeli tolike odločnosti na strani tukajšnje vlade, in stranke, na katero se vlada največ naslanja.

V nedeljo so z nepopisljivo drznostjo ukrali zastavo patrijotičnemu društvu, »Unione operaja«, in to eno ur poprej, nego je imelo društvo vzdignoti zastavo, da jo v slovesnem sprejedu sprejme k blagoslovu. Ta rop popolnoma političnega značaja je tako originalen in nezasišan, da resnično spomina na demonstracije v Milanu pred letom 1859 in da bi dal mnogo misliti, da ni Trst preobljuden s Slovani in da ne stoji na popolnoma slovanskih tleh. A to še ni nič proti temu, kar se je zgodilo v sredo zvečer, ko je veteransko društvo napravilo serenado z baklado nadvojvodi Karolu Ljudevitu. — Ko namreč stopa to društvo za izvrstno njegovo godbo skoz »Corso«, vrže nekdo iz hiše nasproti gostilne »k zlatemu orlu« z dinamitom in železnimi odrezki napolnjeno bombo v prve vrste veteranov; bomba poči močnejše nego strel iz topa in zdaj se začne strašno kričanje. Dr. Dorn, glavni urednik »Triester Zeitung« zakliče predsedniku veteranov: »Räcke, nogo sem zgubil ter se zgrudi na tla, trgovec Bidoli leži v krvi, dobil je kos bombe v ledja, 14 letni dijak Forti je dobil več koščkov v prsa in v glavo, da je precej mrtev obležal, predsednik Räcke je ranjen v prsa, in še kakih 7 drugih je dobilo manja ali večja znamenja lahonske ljubeznivosti, mej njimi je bilo 6 veteranov: Hubman, E. Bajt, A. Zulfjan, Ivan Jakšič, Miha Gasparič in M. Milič tudi močno ranjeni in so jih precej odnesli v bolnišnico, Dorna so precej odnesli v bližnjo lekarno, da mu tam rano zavežejo in odstranijo kolikor mogoče prisad, a nevarnost je še vedno velika in govori se celo, da mu bodo morali odrezati nogo. Misli si morete, kaka razkačenost se je polastila ljudstva, ko je videlo toliko revo in toliko krvi; a predsednik Räcke se je hitro ohrabil, nagovoril veterane in ti so, ranjene zapustivši drugim, korakali v najlepšem redu naprej do namestništva in tam se je vršila preserna ovacija cesarjevemu bratu, katerega so veterani in ljudstvo pozdravljali z Evviva in Živio, da se je zemlja tresla.

A mnogo raskačenega ljudstva se je odtrgalo od kolone in kakor instinktivno najprej zadržalo se v židovsko ulico (takozvani Ghetto), tam razbijalo vrata, okna in kričalo: »strani z judi«, »strani s progresovci«, potem se je druga rajda ljudstva vsula zopet pred italijanski konzulat in tam kričala: »strani z Italijani!« potem je šla pred hišo, kder je uredništvo »L'Indipendente«, tam razbila okna in tablo, na to pa v

odprto tiskarno Apolonio, kder se tiska »L'Indipendente« in tam napravila večjo škodo. Stvar bi se bila k malu rasteignola do rabuke, da ni tega policija z največo eneržijo in pomočjo vojakov še v zadnjem hipu zabranila; a strašanski hrup se ni poleglo do polnoči.

Krič in vik ljudstva je odmeval, kakor strašanski vihar po vseh ulicah tržaških: »Živio in Evviva Avstrija«, »Smrt Progressovcem«, »fuori gli Italiani!«, vse to se je moglo slišati k malu v italijanskem, k malu v slovenskem jeziku. Raskačena množica je bila pripravljena na vse, le nekaterim navadno pogumnim za planko so se tresle hlačice in se tresejo še danes. A česa iščejo lahoni s temi nezasišanimi drznilmi čini? Oni so sklenili, da delajo razstavi vse mogoče ovire, pa Trstu je celo cirkular oklic komiteja »Irredente«, da se ne sme pod kaznijo noben privrženec njih stranke deležiti razstave, in da se mej časom razstave niti ne smejo več sprehajati po šetališču sv. Andreja. Za vse to znajo dobro merodajni krogi, a oni so zarili glavo v pesek, kakor se vidi iz tega le: Tisto soboto pred odprtjem razstave odveslale so mnoge ladje iz Trsta v Milje, te ladje imajo imena »Aspromonte«, »Dulio« in še druge enake, ki vse spominjajo na Irredente. Veslali so te ladje sami udje raspuščenega društva »Ginnastica«. Tega izleta so se vdeležili nekateri mestni očetje Progressove stranke in župan sam. — V Miljah se je napivalo Italijanstvu, Trstu in Istri i. t. d. in župan tržaški se je nekda v znak večne prijaznosti mej Miljami in Trstom pobratil s županom Miljskim, sicer dobrim Avstrijcem, a možem skromnega prevdarka.

Ko so hoteli ravno oditi tržaški gostje, unela se je ena hiša v Miljah, Tržačani hito na pomoč, hiša je sicer zgorela, požar pa je bil k malu ustavljen. Tržačani pa zlože v hipu kakih 3 do 400 gld. za pogorelece, mej njimi je dal župan sam par sto gld. — Na to še večja pobratimlja. — Do tukaj je vse prav in lepo; — a po Trstu se je slišalo, da je to zadnji izlet lahonov do po razstavi in gotovi smo, da bo de temu tudi tako. Na dan slovesnega odprtja razstave je župan pozdravil nadvojvodo in bil nazoč pri ceremoniji; — a mnogo mestnih očetov od stranke Progresso je šlo namesto na razstavo tisti dan v bošket, kder so se zbirali tudi drugi lahoni. — Ali se to ne ujema s proglasom komiteja Irredente?

Prašamo dakle: kaj so dosegli neki visoki krogi, da so vedno paktirali z Lahoni in nikoli pokazali močne roke? Kedo je odgojil »Irredente« tako eneržično, tako drzno? —

Kaj je uzrok tega, kar se denes godi v Trstu? Dvajsetletna zlovlada, pravijo nekateri, in morda imajo prav. V tem času so prišli pri Lloydu in pri drugih podjetjih na krmilo po ministerstvih podpirani in protežirani Nemci in tudi nekateri slovanski negatje.

Na te ljudi so na Dunaji mnogo zidali, a prevarili so se; mnogi od njih so postali bogati, a kakor

taki pozabili so svojih dobrotnikov. Po letu 1860 se je začela organizirati lahonska stranka in mnogi gospodje, posebno nemškega pokolenja, bili so prvi, ki so se zlahi mesarjev, kateri so bili tistikrat »garde du corps« lahonskih vodjev; Hermet, sam tujec, začel je nositi zvonec in ta je toliko imponiral tem duševnim ničlam da so se kar prestrašili in začeli se klanjati »Progressovcem« ter vsaj na skrivnem žurili se, da si pridobé spričalo »di buona condotta«. — To zopet kaže, da nek narod ima le tam veliko korajžo, kder more zatirati pod popolno varnostjo državne moči, a da tem elementom popolnoma manjka tako zvani »coraggio civile« in da se nočejo nikder izpostaviti najmanjši nevarnosti. — Vlada je imela vsled tega tukaj take elemente, da se na nje vpira, ki niso bili prav čisto nič zanesljivi. Tisti stari dobri patrijotje tržaški so se umikali, ali so pomrli, narastaj pa je bil vedno slabši.

Tudi židje, spoznavši, kam se je obrnola vsa moč in popularnost, vrgli so se po njim prirojene lastnosti v naročje Progressovcem, ti pa so jih izkoristili in dobro rabili, ker denarja so dobivali večinoma po njih. — Ustavoverna ministerstva se niso brigala, da bi ta element v kalu zamorila, ampak so ga podpirala, kakor v Dalmaciji Bajamontevce. Pride nezmožni Bach, za njim leto 1863 in one krvave epizode. Slovenci so mislili, da jih bode ministerstvo zdaj podpiralo, a zgodilo se je narobe. Slovenci so se spuščali na drhal lahonsko pod v riščem. Živela Avstrija; a kaj se zgodi? Slovenci so bili v prejšnji vrsti kaznovani; v Trst pošljejo Möringa, prijatelja Italijanom, ta odpravi okoliški bataljon, kateri je lahonske rovarja bolj držal v brzdi, nego zdaj mnogobrojno in drago redarstvo. — Dokler je imel okoličan orožje, lahoni se niso upali črhnoti, in še denes se lahoni bolj boje okoličanov, nego pa vseh novih patrijotičnih naprav najnovejše dobe in vseh demonstracij po mestu, kar se morda zopet v kratkem enkrat pokaže. Še le te dni so se slišale izjave lahonov, da saj z Slovenci nemajo nič, da Slovenci imajo nekaj pravice v Trstu, a nekih društev da ne trpé itd. — No, Slovenci so dobili od leta 1862 naprej brco za brco od ministerstev, oni so voljno nosili vse te brce; škoda pa je bilo to, ker uprav ona leta se je začel krepčati slovanski element v Trstu in da bi bil tistikrat prišel pravi namestnik v Trst, Irredenta ne bi bila nikoli postala tako drzna. Odslej so Progressisti tudi vedno bolj na se potezali vso mestno upravo in si tako osnovali v magistratu močno trdnjavo, katera ne pade tako k malu. Različne deželne vlade in njih nezanesljivi privrženec a la Mauser, Volk i. t. d. paktirali

*) Kako je torej neumna trditve »Neue freie Presse«, da bodo od zadnjih zmešnjav le Slovenci imeli korist. Ne čudimo se nesramnosti tega lista; on je zagovarjal in javno prokleval varanje za moralo, in je tudi po svoji moči pomagal gojiti Irredente v Trstu. Še denes bi se zvezal z njo, da more le sopot postati list aktivnih ministrov.

Ured.

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Vsled mirovne pogodbe l. 1285. bi imeli Tržačani plačati Benečanom vse zastale davke, poslali 12 odličnih meščanov v prognanstvo, razrušiti vse trdnjave na morski obali, izročiti in na trgu sv. Marka v Benedkah sežgati vse vojskine stroje. Benečanom narejeno škodo popolnoma vrnoti in vrhu tega vplačati 4000 lir škode, storjene beneškej konjici. Mesto pošlje načelnika Marko Ranfa, Randolfa Basilei in Kremončana Katapan v Benedke, da nekaj plačajo in za drugo izprosijo daljši obrok in s prisego potrdé pogodbo. Le dve leti spolnujejo trde pogoje miru, potem se zopet spuntajo, a Benečani pošljejo proti istrskim mestom in proti Trstu svojo vojno, ki pridobi Koper in Muhov grad (Moccò) vzame. Patrijarh oglejski Raimond della Torre v zvezi z goriškim grofom zbere silno vojsko pri Trziču (Monfalcone), ki naprej deroč zapalijo grad Završnik (Sborcenece) in Dane (Zana?), in ko utrjenega Kopra ne morejo vzeti, opustošijo vse okolično polje, tudi Muhov grad brez uspeha oblegajo. Pod poveljstvom Marina Morosini-ja, vzamejo Benečani Mile (Muggia) in z 6000 pešci in 1200 konjiki napadejo Trst, vtaborivši se na »Veduta Romana«. Hrabro se držé Tržačani, trdno se nadjaje patrijarhove pomoči, a ta, ker je bil v za-

dregah denarstvenih, prodá nekaj posestva in zopet z grofom goriškim združí vojno pri Trziču, ki potem skupno oblega Benečane pri Trstu, ali kar naglo zgine grof z svojo vojno. Bil je neki podkupljen od Benečanov za 20.000 gld., kakor je pozneje spoznal, slabega denarja. Sedaj so Benečani še bolj drzni in neprenehoma napadajo Tržačane, ki v velikej stiski in gladi nže jedó najgnjusnije stvari, ter milo prosijo patrijarha pomoči. Ta pokliče v vojno vse sposobne moške od 18—70. leta, kakor neko črno vojsko proti Benečanom. Tistega leta 1287. je bil dal Raimund patrijarh prvokrat ljudstvo šteti iz vojaških namenov. Črna vojska udari skoz Prosek proti Trstu z silnim krikom in veliko kresov so po noči zažgali, da so mislili Benečani, da ves Kras pada na nje, ter so hitro pete odnesli in mnogo jih je pri drenju na ladje v morju utonilo. Vso vojskino pripravo in drugoga blaga so bili Benečani v taborišču mnogo pustili; to so Tržačani pograbilili in tabor »Veduta Romana« razrušili; potem udarijo na svojih ladjah proti Benedkam, zažgo županovo hišo v Caorle in župana seboj odpeljejo. Benečani se taj prosijo papeža za posredovanje, ali pooblaščenec papežev jih ne more pomiriti, zato s 5 ladjami zapró vhod v Trst, da bi ga sestradali, a Tržačani dobé žita od belinjskega opata. Posredovanjem papeža Nikolaja IV. se vendar naposled sklene mir v Trbižu (Treviso) l. 1291. mej dožejem Petrom Gradegnigom in patrijarhom Raimundom in grofom Albertom, goriškim in tržaškim mestom. Trde pogoje so stavili nesrečnemu Trstu: da se mora držati pogodbe l. 1285 (zgor), potem

razrušiti vse primorsko utrjeno mestno obzidje, prodati Benečanom vse ladje, ne sprejemati begunov Istranov, v prognanstvo poslati 24 odličnih meščanov. A rajši nego da bi v šakah bilo, uda se mesto in postane neodvisno od tuje vlade, in k malu potem zadobi neodvisnost tudi od domače škofove nadvlade, kajti l. 1292 prodá škof Brisa de Toppo mestnej občini najvišjo pravico, da sme svojega glavarja (gastaldo) prosto si izbirati in vse druge svetovne pravice za 200 mark (2800 gld.) Za glavarja si mesto izbere grofa goriškega Mainharda IV. V onej pogodbi l. 1291 je bil škof zadobil Muhov grad (nad Robido), kateri je 4 leta pozneje 1295. tržaškemu mestu v najem dal za 10 let.

Isti škof odstopi oglejskej cerkvi duhovnijo sv. Kocijana pri Soči na Goriškem zamenjaje isto za Mile l. 1296., ki so potem vedno ostale pod tržaške škoflje. Tačas so bile velike razprtije in poboji na Talijanskem mej privrženec papeževimi: gibelini, in mej cesarjevimi prijatelji: gibelini, ti zadnji so bili iz Toskanskega prognani in 50 družin gibelinških se l. 1302 naseli v Trstu (po trditvi Kandlerjevej). L. 1302—1324 je bil tržaški škof Rudolf Pedrazzani iz sremoneškega, o kojem nekateri trde, da je iz svojega grada Suncino privabil nekaj selanov v Sčednjo (Skedenj) pri Trstu, t. j. Sancine. (Kandler). Nul mogoče, a da bi ime Sance, Sone, Sancin bilo italijansko, tega nikakor ne moremo priznavati, kajti sons—sone je pošteno staroslovansko ime pomenjajoče: golobradec, in se nahaja še v mnogo drugih krajih po Slovenskem.

(Dalje prihodnjic.)

so vedno s Progresovci, kar je dajalo zadnjim še več poguma. Mestno gospodarstvo pa so Progresovci izvršno izkoristili posebno proti Slovincem, katerim so začeli z vso silo vrivati italijansko v šole ter demoralizirati jih na nepopisljive načine. Vlada je Slovence izročila jim da z njimi ravnajo po svoje in šezdajto mirno gledala in konservativna (le tako zvana) stranka je v tem obziru tudi svoje storila, ker jo je bilo vedno nekam sram, potezati se za pravice Slovencev, edinega zdravega avstrijskega elementa v Trstu in to brez vsake šarlatanije. Ni se čuditi torej, da je »Irredentia« od leta do leta rastele greben in pogum in da je postala tako drzna, da hoče celo ustaviti uspeh razstave. Irredente pa ni treba iskati le na ulici, treba je iskati v prvi vrsti v mestni hiši in v mestnih uradih, in na parketu. Kakor smo rekli, gotovo je tudi mnogo bogatih židov izvršno pomoč Irredenti, kar je ljudstvo v sredo zvečer v naravnej slutnji demonstrativno pokazalo.

Ker pa je štrana tako zamotano, težavno bode gotovo, razmotati jo. Pred vsem je treba tukaj močne roke in skrajne eneržije; treba je dobro pomesti v mestnej hiši in v vseh mestnih uradih in zavodih; redarstvo mora imeti še več avtoriteto in nekateri go-spodje morajo igrati ulogo previdnih državnih mož, ne pa kavalirjev; potem je treba v Trstu ustvariti dobro odločno avstrijsko stranko, iz katere bodo izključene tako zване »Zwittergestalten« in v katere ne bodo prevladali Abrami, Izaki in Mozesi, kajti za izvršitev težkih nalog treba je celih mož, popolnih značajev in treba je prave discipline. Politično društvo na takej podlogi mora imeti mnogo uspeha, česar stranka »Patriotica« ni imela prav zaradi pomanjkanja značajev. Ali, kar je najvažnejše, to je, da vlada ne igra več tukaj ampak da podpira z vso eneržijo slovenski živelj v Istri, Trstu in okolici in da popravi to, kar je bilo uzrok, da se je Trst tako polahnil; ona naj skrbi, da Slovani dobé v Trstu šole, da dobé službe pri magistratu in drugod, da sploh postanejo merodajni v vseh strokah tržaškega javnega življenja. Taka politika bode hitro zdravilen lek proti lahonstvu. Na Dunaji menda danes dobro vedó, da je treba popraviti, kar je bilo v 20 letih zavoženega, naj bi se torej s petstoletnico začela nova, boljša, prava avstrijska doba v Trstu.

Slavnost pri otvorjenju razstave dné 2. avgusta.

(Konec.)

V Struththofovej ladjetovnici v Miljah je bil ob 9. uri zjutraj velikanski sprejem, nadvojvoda je tam vse ogledal in izrekel svoje zadovoljstvo, Milje in ladjetovnica, vse je bilo v zastavah, godba je godla, možnarji so pokali, ljudstvo pa nadvojvodo entuzijastično pozdravljalo.

Iz Milj se je vrnil nadvojvoda na vojne ladije, ki stoje v luki pred Miljami, ogledal najprej oklopnice »Albrecht«, potem »Saida«, »Minerva« in »Berenice«, na zadnje je bil zajutrek. Na Lloydovej ladiji »Milano« pa je bil mej tem obed, kateri je pripravilo društvo Lloyd tukaj navzočim zastopnikom raznih časnikov. Da se je napivalo v raznih jezikih, to se lahko misli, saj ni bolj zgovornega ljudstva, nego časnikarski reporterji, kateri delajo odboru razstave in razstavljalcem veliko preglavico s svojim posiljevanjem in drznostjo. Ako si opaževal nadvojvodino spremstvo, opazil si gotovo, kako so se ti ljudje rili okolo njega, da so bili še pred dostojanstveniki. Slovonom take reči presedajo, vemo zakaj, pa boljše, da molčimo. Z ladje »Berenice« se je nadvojvoda zopet napotil v razstavo in obiskal še nekatere oddelke, potem pa Bachov veliki zverinjak blizu razstave. Tam je v roke vzel mladega, popolnoma krotkega Leoparda in se izrazil, da je ta zverinjak resnično vreden, da ga človek ogleda. Iz razstave se je vkrcal nadvojvoda ob 3. uri popoldne zopet v »Pelagos« in se odpeljal v namestništvo, kder je sprejel trgovsko zbornico.

Popoldne ob 5. uri se je zopet vkrcal ter odpeljal v novo luko, da tam vse ogleda, od tam pa v Miramar, kder je bila zopet majhna pojedina.

Ko se je pa zvečer pred 8 uro vračal v Trst, napravili so mu Barkovljanci posebno ovacijo. Mala luka je bila vsa odlična s zastavami, Barkovlje razsvitljene in strel topičev je odmeval na daleč po okolici, ljudje pa so stali ob luki ter se živoklicili in petjem pozdravljali visocega gosta. — Skedenj in sv. Jernej sta to pot delala vso čast okolici, ter se na vso moč odlikovala, to pa je bilo v ime vseh vedno Avstriji najzvestejših okoličanov, kateri niso tega pridevka še nikoli oskrunili. Nadvojvoda in njegovo spremstvo je tudi Barkovljane z ladje prijazno pozdravljalo.

Zvečer ob 9. uri je bila bakljada veteranov. Nad 400 veteranov z godbo in plamenicami je korakalo moško po korzu, in neizmerna množica za njimi, ko pridejo do skoro srede korze, pade iz ene hiše bomba mej nje, umori enega in rani se 9 oseb, večinoma veteranov. Osuplost je bila velika, ljudstvo je začelo kričati, nevarnost je bila, da se vse razdere, a hrabri vodja veteranov, g. Räcke, popusti ranjence, nagovori veterane in ti so zopet, kakor da ne bi bilo nič, korakali pred namestništvo. Tam jih nagovori g. Räcke, da je Trstu zopet prišla visoka čast, da ima v svojej sredi uda cesarske hiše in sklenol je kratki nagovor s tem, da je povabil veterane, naj zakličejo »živio« in »Evviva« cesarju in njegovej rodbini.

Na to več minut trajajoči »živio«, »Evviva!« — Nadvojvoda je predsednika Räcke-ja k sebi povabil in mu izrazil, da se ni nadejal tako izvršno patrijotičnega društva v Trstu, kakor je veteransko ter se je društvu z gorkimi besedami zahvalil za ovacijo. — Kar se je vse potem godilo, to smo popisali na drugem mestu.

3. t. m. zjutraj je odšel nadvojvoda v Oglej, pred kolodvorom ga je čakala velika množica, ter ga pozdravljala se »živio klici«. Na kolodvoru pa je bil namestnik, župan in razni drugi dostojanstveniki. — Pred odhodom so mu povedali še le, kaj se je godilo prejšnjo noč, na kar je g. Räcke-ja pohvalil zaradi njegove pogumnosti. Pri odhodu je dal vsem nazočim roko, le župana je nekda preziral. — Tudi znamenje časa! Tako se je končala slavnost odpretja razstave, a to ne moti dobrih patrijotov, gotovi smo, da se ne bodo več ponavljale enake stvari, zatorej pa naj se ne strašijo tuji obiskovalci; preskrbeno je, da se ne more nič več zgoditi. Irredentariji se pa poskrijó posebno tisti dan, ko nas obišče mnogo naših slovenskih in hrvatskih bratov, dné 10. septembra, ker Slovanov se bojé še od prejšnjih časov.

O razstavi samej bomo prinašali popis zaporedoma počeni s prihodnjo številko, saj razstava bode tako popolnem dovršena še le 15. avgusta.

„Slovincu“.

»Sveto služimo svetej domovini.«

»Slovincu« moramo biti hvaležni, da je v številki 85. dal povod, da se stvari gledé zadnjih volitev v okolici še bolj razjasni.

»Slovincu« piše, da so liberalci (slovenski liberalci) krivi, da je zmagal progresist v 4. okraju okolice, da je društvo »Edinost« delalo proti g. Lozarju in da ni kandidiralo g. Burgstallerja v 5. okraju zato, ker cika na klerikalno stran. To je zadržaj »Slovincu« tirade na »Edinost« in na neke »liberalce«.

Ako ga je podučil tržaški rodoljub, kakor sam trdi, tedaj je ta rodoljub s tem podukom dokazal, da je sam slabo podučen in se je resnično malo brigal za to, kar se je godilo v okolici za časa volitve v mestni zbor.

Znano je, da je bil gospod Lozar vladni kandidat, da ga je torej vlada sama gorko priporočala in sicer ne društvu »Edinost«, ampak bolj upljivim volilcem samim. To lahko svedočijo ti le gg. volilci: oba Martelanca iz sv. Jarneja, oba Primožiča iz Rojana, Požar iz Rojana, Pogorelec z Grete in še 20 drugih, ako je potreba. Vlada sama je po mogočnosti delala na to, da bi bil izvoljen g. Lozar, Društvo »Edinost« se je tudi poprijelo te kandidature; pri prvem volilnem shodu v mestu je odbor tudi predlagal tega kandidata; a gospodje zastopniki iz IV. okraja, mej temi tudi zgoraj omenjeni uplivni, pošteni in narodni možje so izrekli, da IV. okraj hoče Kleskoviča, kateri kandidat pa ni bil po menenju »Edinosti«. »Edinost« je torej po svojih zaupnih možéh še enkrat skušala, da bi ljudi prepričala za gosp. Lozarja, a odgovori so došli, da noben narodnjak ne bo volil Lozarja, in ko se je prašalo po uzrokih, zakaj ne, bil je odgovor: »Zato, ker je dr. Lozar protežiral pri magistratu največjega sovražnika našega naroda, Bonina. To mora biti znano tudi čestitim gospodom duhovnikom iz sv. Jerneja in Rojana.«

Ker je torej društvo videlo, da je občno menenje v IV. okraju popolnoma proti g. Lozarju, prosilo je zaupne možé, naj se zedinijo za kacega družega domačega, namesto Kleskoviča, kateri ni odločno naroden. Govorilo se je o kandidaturi č. g. Černeta, Franca Martelanca, Jos. Primožiča in Pogorelca. A za nobenega teh možé se niso mogli zediniti uplivnejši volilci, ali pa niso hoteli dotičniki prevzeti kandidature. A ko je bilo znano, da je Kleskovič izvoljen v mestu, kder je kandidat Živic le za par odstrijenih mu glasov propadel, govorilo se je o kandidaturi tega poštenega moža, kateri se je žrtvoval v mestu uže dvakrat in ni nič manj dober katoličan od g. Lozarja. Zaupni možje »Edinosti« so tudi govorili o kandidaturi g. G. Sterle-ja, a ta gospod ne more biti poslanec iz raznih uzrokov, in zatorej je ostala le še kandidatura g. Živica, kateri ni tak »homo novus« v slovenskem tabru, kakor to trdi »Slovincu«, ampak pozna ga tudi mnogo uplivnih mož IV. okraja, ki so imeli priliko v stavbenih zadevah občeovati z njim in ga spoznati za poštenjaka. Ali tudi tega ni hotelo proglasiti društvo »Edinost«, dokler niso došla poročila od vseh uplivnejših volilcev IV. okraja, da so se zedinili za g. Živica.

Da se je »Edinost« držala zdravega načela, da je treba poprej poprašati volilce, potem še le postaviti kandidata, tega jej vendar ne more nihče šteti v pregreho; piše se od nekada v vseh listih, da je to edini pravi pot.

A gospod Živic bi bil tudi prodr, da ni mežnarjev sin iz Rojana v svojej pisarni mej farovžem in volilnim lokalom, v kateri kraj pa je našim zaupnim možem mestna policija z močjo zabranila vhod, premenjavaj glasovnic prav na la bussololiere«, in da niso volili tudi nenazočni in mrtvi in to vse po čudežih omenjenega po očetu samem obsojenega sina in po čudežih »mamona« v podobni petakov.

Da pa bi se bila čestita duhovščina bolj zavzela za gospoda Lozarja in se bila saj toliko potrudila, da bi bila vplivne možé prepričala, da ni treba nam Kleskovičev, posrečilo bi se jej bilo skoro gotovo, da bi bil zopet izvoljen g. Lozar. A tega ni storila, to vemo iz gotovega vira, in naj se torej društvu »Edinost« ne očita namenov, katerih nikoli ni imelo, naj se ne sumničijo neki voditelji, kateri so še vedno iskali dotike z duhovščino v namen, da tudi ona pomaga pri narodnem, plemenitem delu. Gospod Lozar je bil uže večkrat kandidat »Edinosti«; on uživa še zdaj veliko spoštovanje prav pri voditeljih »Edinosti«, kateri pa ne morejo delati čul, ako duhovščina sama ne more, noče, ali ne sme pomagati. Toliko o gosp. Lozarju.

Zdaj pa pridemo na g. Burgstallerja. Ta gospod je bil uže večkrat kandidat »Edinosti«, a to vselej ne zaradi njegovega narodnega vedenja, zaradi njegovega navdušenja na narodno stvar, ampak le zaradi

tega, ker je bil on mej dvema zloma manje zlo. Mož, kateri ne umeje našega jezika, mož, kateri se upa trditi, da ima V. okraj v žepu, in kateri tako visoko sodi o Slovincih, osobito o njegovih volilcih, vendar ne more ogrevati srca pravih narodnjakov. Tudi je istina, da pri posvetovanju zaradi volitve v V. okraju so vsi uplivnejši možje govorili proti kandidaturi g. Burgstallerja. A ta stvar ima še drugo stran. Vsakdo mora priznati, da je boljše, ako državni poslanci niso ob enem tudi mestni zastopniki, ker to utegne mnogokrat škodovati stranki. Ako je bila pri g. Nabergerju zaradi nevarnosti izjema, menil je odbor »Edinosti«, da zadoščuje za zdaj samo ta izjema in da kesneje tudi to izjemo odstrani. Mej Nabergerjem in Burgstallerjem pa je velik razloček, to mora priznati vsakdo, ker Burgstaller ni narodnjak in se tudi ne bode nikoli potezal za naše čisto narodne težnje. Da je Burgstaller klerikalec iz prepričanja, kakor vse česti vredni gospod Lozar, to je smešna trditev, B. bi se sam jezil, ko bi mu kečo rekel kaj takega. Mi menimo, da ni v Trstu moža, katerega namere bi bile tako jasne in javno znane, kakor g. Burgstallerja, in gotovi smo, da je g. Urbančič iz Bazovice bolj odločen katoličan, nego g. B., če pomislimo, da je nas Zveličar učil ponižnosti in da po krščanskih načelih ne bi smel noben človek javno govoriti: »Jaz hočem biti poslanec, jaz hočem biti prvi med Vami« itd.

Kdor pozna g. B. in g. U. in je še tak klerikalec, zraven pa narodnjak, mora dati prednost g. U. dobremu katoličanu, ob enem pa odločnemu narodnjaku, pred B., morda tudi dobremu katoličanu, a na vsak način ne narodnjaku. Ako pa se hoče društvo »Edinost« polagoma znebiti kandidatov iz gole oportunitete, kedo more to šteti društvu v pregreho? Kde je tisti slovenski klerikalec, ki bi se upal trditi, da je B. boljši poslanec za slovenske volilce, nego pa U.? Toliko iz narodno-klerikalnega stališča.

Kar pa se tiče volitve na Opčinah, trdim in dokazemo, kadar komu ljubo, da bi bilo bolje, ako bi bili čestiti gospodje v drugih okrajih tako delali in pridigovali za narodne kandidate, kakor je to storil nek čestiti gospod v prid Burgstallerju, kateri ima nas Slovence za ljudi »minorum gentium«, kar tudi dokazemo s fakti, ako bode treba.

Resnično pa je tudi to, da je agitacija čestitega gospoda odločila zmago omenjenega gospoda. Zadnja pa nam kaže, da bi mogla č. duhovščina prav tako porabiti svoj upljiv za zmago narodnjakov, kar bi jej na vsak način bolj pristovalo.

Gospod, kateri je podučil »Slovincu«, poročal je torej krivo in »Slovincu« sam nam je uslužil, da je prinesel napad na nas, sebi pa bi bil gotovo bolj koristil, da je ostal še kaj časa opaževalec. »In causa propria« pa še to le: Mi smo gledé duhovščine v Trstu in okolici poročali sama gola fakta, same dogodke in menenja mnogih navdušenih narodnjakov v Trstu in okolici. — Citajte dobro naše dotične spise, pa se prepričate, da imamo korajžo vsakemu resnico v zobe povedati brez vsake hinavščine, katero »Slovincu« lahko bliže najde, nego pa pri nas. — Da smo rabili ponižnejšo obliko in da nismo napadali, kakor »Slovincu« nas, temu je uzrok obzir, katerega bomo mi čestite duhovščini nasproti vedno hranili, potem prepričanje, da molba je boljša od nage kritike in tudi dostojnost, katera mora biti značajna našemu listu. Naše pripranje je, da se more v lepe, dostojnej obliki več povedati, in stvari več koristiti, nego pa v zabavljevem tonu. — Ako to »Slovincu« dopisnik imenuje hinavščino, on je gospodar; on ima morda bolj rafinirane pojme za to lastnost, katerih pojnov pa se mi ne maramo učiti.

Le to bode rečenica: odkar obstoji »Edinost«, društvo in list, — še nikoli niste ni eno, ni drugi dala povoda, da bi jima mogel kedo očitati zaničevanje in sovraštvo do vere i nje oznanjevalcev; poprej bi se jima pač moglo očitati klerikalstvo, nego pa le indiferentnost. Mi se pozivljamo v tem obziru na pravo narodno duhovščino, na one čestite gospode, ki se v društvu in listu bore za boljše bodočnost našega naroda v okolici in v Istri. In ker imamo prijateljev, podpornikov, odbornikov in poverjenikov tudi mej duhovščino, zato je to prejasen dokaz, da je »Slovincu« zopet pravo staknol, ko je začel očitati nam, da s č. g. Jeranom govorimo — da smo konkordatopompežili in cigudigumigu rovarji. Mi nismo nikoli pozabili, da je duhovščina najprej katoliška, da so tudi Slovenci uneti katoliki. — To je tudi prav in nas veseli. — Mi smo vedno priznavali, da ima duhovščina upliv na narod, katerega jej mi nočemo in ne moremo jemati iz rok.

Ali to pa smemo zahtevati od duhovščine, da ona porabi svoj naravni upliv za to, da narod zbuja, da ga reši tujega jarma, da pomaga k njegovej sreči, da ga učí spoštovati svojo domovino, svoj jezik, narodne običaje, kar vse je tudi del Kristove morale, ker pospešuje v obče dobre lastnosti, kreposti in čednosti človeške.

In to vse more duhovščina lažje, nego vsak drug, ker ona po naravnem svojem poklicu ni toliko vezana na posvetne reči in se jej torej ni treba uhlanjati na nobeno posvetno stran.

Prošnjo in opomin duhovščini pa smo mi pisali na podlogi dogodkov, katere nam ne more nihče ovreči in tudi za zlo nam tega jemati ne sme noben pravi duhovnik, ker naša dolžnost je, da opozorujemo na napake, naj se pa nahajajo koder koli.

Sicer pa nas bi celó veselilo, ako bi mogel »Slovincu« ovreči ona fakta in dokazati, da niso resnična. Vse drugo njegovo sumničenje ne velja in ne more škodovati nam, ampak le njemu, ker bi nazadnje kedo utegnel sumničiti, da imajo njegovi napadi namen, da se začne »ein frischer, lustiger Krieg« ali »Kreuzzug« proti cigudigumigu rovarji, kateri pa živé le v fantaziji Slovincu-jev ali njegovega dopisnika. — Naše stališče je očitno jasno narodno, zatorej: »Honny soit, qui mal y pense«.

Deželni zbori.

Goriški deželni zbor. Iz desete in enajste, poslednje seje, imamo še poročati nekoliko važnejših stvari, katerih zadnjič zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli omeniti. — V deseti seji se je dovolilo 4000 gld. predplačila za izsušenje kobaridskega barja (močvirja) proti temu, da ta znesek povrne vlada.

Prošnje občin kanalskega in bolskega okraja za znižanje hišnega davka so se odstopile deželnemu odboru z naročilom, naj to prošnjo raztegne na kmečke občine vse dežele.

Prošnja občinskega zastopa v Renčah, da se most čez Vipavo uvrsti mej skladovne, odstopi se deželnemu odboru v poročilo.

Vladni komisar je potem prebral odgovor na prasanje g. dr. Tonkličja in tovarišev zaradi zakasnitve uvedanja zemljiških knjig v bolskem, tolimskem in goriškem okraju. Ta odgovor goriške okrožne sodnije se naslanja na to, da je sodnik v Bolcu uže star mož i da imajo sodniki sploh preveč posla, da bi jim bilo možno, naglo izvrševati dela, katera zahtevajo zemljiške knjige.

V enajsti seji 21. julija je grof Coronini s tovariši predlagal to le: »Naročuje se deželnemu odboru, naj sestavi za prihodnje zborovanje načrt postave, po kateri se prepove vsem avtonomnim zastopom in oblastinjam, podeljivati svojim udom podvzetja, odvisna od zalogov, ki jih oni oskrbujejo, ali jim izročiti preiskave, zavetništva, načrte ali druga naročila, za katera gre kaka odškodba v denarji.

Ta predlog je obveljal, če tudi mu je g. dr. Tonklič nasprotoval.

Stavbenega reda načrt za mesto Gorico se izroči deželnemu odboru v pretres.

Obrtniškeji šoli za košarje v Fojanu se je dovolilo 260 gld. podpore.

Prišel je potem na vrsto proračun za leto 1883, po katerem bodo znašali troški 210.875, donodki pa le 100.282 gld., tedaj bo primanjkovalo 110.593 gld. Da se pokrije ta primankljaj, sklene se:

1) Doklada po 12%, od celega zneska vseh neposrednih državnih davkov.

2) Doklada po 20%, na vžitine vina, mošta in mesa.

3) Davščina ednega goldinarja za vsak hektoliter na drobno potočenega piva.

4) Doklada po 50%, na državne davščine vpeljane vsled postave od 23. junija 1881 N. 62 drž. zak., zadržajoča kupčijo in prodajo na drobno žganih pijač.

S tem je bilo letošnje zasedanje v Gorici skleneno z navadnim nazdravom na Njeg. veličanstvo, presvitlega cesarja.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Iz notranjih dežel imamo zadnje dni malo političnih novic i še te nemajo nobene posebne važnosti. Zdjaj notranja politika miruje, le tu pa tam se zdjaj za zdjaj prikaže kak zubelj, ki navadno pepeli ustavoverske zgradbe.

Na Koroškem so pri dveh dopolnilnih volitvah v deželni zbor zmogli konservativci. Dobro znamenje.

Narodna zmaga v Spljetu zanima ves slovanski svet. »Narodni list« je v zadnjih številkah prinesel iz vseh slovanskih dežel na stotine telegramov, ki čestitajo dalmatinskim bratom zaradi slavne zmage ter izražajo veselje in radost slovanskega sveta.

O porotnej sodbi v Levovu zoper več rusinskih odličnjakov zaradi veleizdaje, o čemer smo zadnjič poročili, še vedno so časniki polni in vsi, ki so pošteni, hvalijo poljske porotnike, katerih ni zapeljalo politično sovraštvo, ampak sodili so pravično in popolnoma nepristransko. Naj bo to lepo dejanje steber, na kateri se nasloni tako potrebna bratovska sloga mej Poljaci in Rusini.

Skupni finančni minister Kallay in bosenski civilni adlatus potujeta zdjaj po Bosni in Hrcegovini, da se sama na mestu natanko podučita o tamošnjih zadevah. To popotovanje utegne trajati dva meseca. Kallay ima se saboj večje število novih uradnikov, da jih postavi na mesta, kder bi kazalo dosedanje uradnike odsloviti. Kallay si je pridržal popolno neodvisnost od vojaških gospod in baron Nikolič bode politično upravo oskrboval samostojno.

Na Ogerskem vse oči nase obrača preiskava, ki se vrši zaradi pogrešane Estere Solymosy. Ogerski časniki o tem poročajo, da so judje: Salomon Schwarz, Leopold Braun in Abraham Buksbaum dne 1. aprila na dvorišču sinogoga tja privabljeni Solymosy zaklali s tem, da so jej vrat prerezali. To je več prič potrdilo. Zatoženih je tudi več drugih oseb, da so pri tej moritvi pomagale.

Vnanje dežele.

Rumunski kralj je baje sklenol obiskati

našega cesarja ter pri tej priliki skusi doseči, da se reši donavsko prašanje, o katerem se kaže, da se reši tedaj, ko Denava neha teči.

Italijanski časniki poročajo, da Garibaldijev sin Ricciotti nabira vojsko, s katero pojde v Egipt Arabiju v pomoč. Nu, iz tega pač ne bo nič, ker bi mu Angleži ladije potopili, predno izkrea svoje viteze.

Na Francoskem so politične razmere žalostne i ni se nadejati, da se zboljšajo, ker je preveč strankarstva. Zato nobeno ministerstvo ne more dolgo biti na krmilu. To pa je notranje upravi tako škodljivo, kakor veljavi francoske republike v zunanji politiki. Sedanje ministerstvo je hotelo v Egiptu krepko na noge stopiti, delalo je zato velike priprave, zahtevalo zaradi tega od poslanske zbornice potrebnega denarja, a zbornica je dala ministerstvu nezaupnico, ker denarja ni dovolila. Ministerstvo je zaradi tega moralo odstopiti, ekspedicijska v Egipt se opustiti; sestava novega ministerstva bo težek porod. Vse to pa francoskemu imenu in vplivu silno škoduje.

V Egiptu so reči vedno bolj zmedene. Angleška je ostala na cedilu, nadejala se je, da se jej pri zasedanju Egipta pridruži Francoska in Italija, a tega zdjaj ni več misliti, ker je francoska zbornica odbila potrebni kredit, italijanska vlada pa nema volje spuščati se v podjetja, ki ne obečajo nobenega dobička i nobene pridobitve. Vsa ta stvar pa uže zdjaj napravlja mej Angleži in Turčijo veliko mrženje. Turški sultan, ker je vrhovni vladar Egipta, ni mogel odobravati, da so Angleži Aleksandrijo bombardirali in svoje vojake izkrcali; zdjaj pa sultan pošlje svojo vojsko v Egipt ter zahteva, da angleški vojaki zapuste Egipt, ko pride tja turška moč; to sultan mora zahtevati, ker je Egiptu vrhovni gospod. Se li Angleži temu zahtevanju udade? Njihova čast jim tega gotovo ne dopušča, in zato se umakno iz Egipta le tedaj, ako sprevidijo, da bodo tepeni. Zato pa se bodo gotovo maščevali, kakor je to njih stara navada, i še katero drugo mesto z morja razsujejo ali vojne ladije uničijo ali zaplenijo. Znamenja to uže napovedujejo. Mej tem ko se iz drugih virov poroča, da turški sultan zahteva pokorščino egiptovskemu namestnemu kralju in da je obsodil Arabi beya kakor upornika, trde poročila iz Londona, da ima angleška vlada dokaze v rokah, da je Arabi le sultanova roka, ki dela v njegovem imenu. Poročila so tedaj navskriž, kde je resnica, to se v malo dneh odkrije.

Narodna skupščina v Kairu je sklenola porabiti namestnega kralja premoženje za brambo domovine proti tujcem.

Blizu Aleksandrije so uže dvakrat imeli Angleži majhne praske z Beduini; Arabija se Angleži ne upajo napasti, ker imajo premalo vojakov ter čakajo pomoči iz Indije, a zelo dvomljivo je, če jim ta pomoč zadosti, če tudi se uže zdjaj hvalijo, da potem zasedejo Kairo in Arabija za hrptom zgrabijo. Zasedenje je vsekako še zelo dvomljivo in če je sultan res porazumljen z Arabijem, kakor trdijo Angleži, ter pošlje še svojo vojsko v Egipt, potem naj le gledajo, da odnesó zdrave pete.

Domače in razne vesti.

Prebivalstvu tržaško-koprške škofije bo jutrišnja nedelja pomenljiv in vesel dan. Kakor smo uže zadnjič omenili, imel bo novi škof, milostljivi gospod dr. Janez Glavina slovesni vhod v staroslavno stolno cerkvo sv. Jušta, in s tem nastopi duhovno vladarstvo zjedinjene vladikovine. Škof Janez bo v vrsti tržaških škofov (od leta 524) šestinosedeseti, v vrsti tržaško-koprskih (od leta 1832) pa četrti. Porojen leta 1828 v Borštu pri Dolini, slovenske kmetiške rodovine sin, zdjaj je v cvetu moških let. Odlikuje ga učenost in blago srce. Po večini so prebivalci tržaško-koprške škofije Slovani in Slovani so najzvestejši katoličani. V svojem in v njih imenu pozdravljamo novega višjega pastirja z vso spoštljivostjo, katera je njegovemu visocemu dostojanstvu in stanu pristojna, ponav-

ljajoč gorko željo, katero smo uže v enem prejšnjih listov izrekli: Naj bo po izgledu slavni rajncih prednikov: Ravnikarja, Legata in Dobrile četrti steber — naj bo mili oče ubornemu narodu, kateri danes zaupno oči v njega obrača, in katerega kri tudi po njegovih žilah teče. Bog nam blagoslovi, varuj, ohrani in živi novega višjega pastirja, mil. škofa dr. Janeza Glavina!

Izvrševalni odbor razstave je sklenol, da bode vsak večer, ko so poslopja uže zaprta, v razstavnem vrtu velik koncert, kateri bo kratkočasil obiskovalce v pozno noč. Tujcev uže zdjaj vsak dan v Trst toliko dohaja in odhaja, da so vsi vlaki prenapolnjeni.

Visoko priznanje. Nadvojvoda Ljudevit je na razstavi vprašal Janeza Matijana, ki je razstavil opravilo za jedilno sobo: »Kde je to narejeno?« — Matijan odgovori: Pri meni v Ljubljani. — »Iz kakega lesa je to?« — Iz hrastovega. — Ko vpraša dalje nadvojvoda, je li »gebeitzt« in mu ta odgovori, da je les natoren in povoščen, izrazi se nadvojvoda. »Prav lepo in ukusno je in se mi zelo dopada.«

Pod hrvaškimi paviljonom na razstavi je otvorena kušavnica (Kosthalle) vinskega društva iz Iloka. Vsak, koji v razstavo ide, naj se prej okrepi s kapljico dobrega vina, ali glasovite sremske slivovice.

Napad z bombo je vedno glavni pogovor po mestu. Dr. Dorn dobiva iz vseh krogov znamenja sočutja. Upanje je dobro, da se ozdravi popolnoma. Trgovska zbornica je imela predvčeranjem izvenredno sejo, v kateri je izvolila posebno deputacijo, da javi namestniku obžalovanje zaradi tega dogodka. Enaka resolucija je včeraj obveljala v izvenredni seji mestnega zbora, pri kateri pa je manjkalo mnogo progresovcev. Predvčerajšnjim zvečer se je zopet ljudstvo zbiralo in po mestu hodilo v velikih tropah ter kričalo: »Evviva« in »Živio Avstrija«, »fuori gli Italiani«, »morte al Progresso«, »morte Vidacovicha«. Policija je komaj ljudstvo, kakih par tisoč ljudi, razgnala. Včeraj je bil pogreb mladega Fortija; spreveda so se vdeležili veterani z godbo in vse oblasti, še celo župan in nad 10.000 drugih ljudi; demonstracija je bila velikanska. Ko so se ljudje vračali od pogreba so kričali, da se je vse treslo: »Evviva Austria« itd. — Forti je bil žid, zaradi tega so hoteli židje in starši rajnega, da se pokoplje na tihem, a veterani in drugi patrijotje si niso dali vzeti tega, da ne napravijo velikanskega pogreba. Vsi ranjeni se počutijo uže boljše in vtegnejo vsi ozdraviti popolnoma. Cesar sam je zapovedal namestniku telegrafčno, da mu poroča o stanju ranjenih. Stvar dela veliko hrupa, pa se k malu poleže akopam se ni bati, da bi se te reči še par dni ponovljale. — Nabirajo se darila za tistega, ki najde in praviči ovadi zločinca, dosedaj se je nabralo nad 200 gld. Mej darovatelji v ta namen je tudi en znan lahon. Ne vemo kaj to pomenja. Jezi nas, pisali bi, pa ne smemo izražati svojih pravih čulov. — Sodnija preiskuje, nadejati se je, da pride hudodelniku na sled, zaprla je kakih 15 ljudi in preiskala natančno vso hišo iz katere je prišla bomba.

Velika demonstracija zoper Irredento je bila zopet sinoč v Trstu. Silna množica se je valila po ulicah, tu pa tam se ustavila kričaje: »Abbaso Vidacovich, abbaso L'Indipendente«, fuori gli Italiani« i. t. d. — Šla je množica pred kavarno Chiozza, v katero zahajajo mnogi lahoni in tam premetavala mize, od tam je šla pred italijanski konzulat in kričala, potem pred kavarno Litke, kder je neki Italijan nekaj zabavljaj, na kar je množica začela kavarno naskakovati in je razbila mnogo miz, stolov in druge ropotije ter veliko škodo napravila; od tam je šla pred redakcijo »L'Indipendente« ter je hotela ulomiti vrata in je podrla velik vogeljni kamen, ropot je bil tudi pred tiskarno Apolonio, sinogogo v starem mestu pa je ljudstvo prav močno poškodovalo, udrla vrata in marsikaj pokončalo. Policija je imela silno težavno delo, pred ko se jej je posrečilo komaj in komaj še le po 11 ur.

Zastave društva »Unione Operaia Triestina« ukradel je, kakor se obče sumi, najbrž nek ključar, katerega so bili kratko poprej iz društva izključili.

Jutri v Sežani: to se denes obče meji Slovenci po Trstu sliši. A ne le iz Trsta, celo iz bele Ljubljane, iz Vipavskega, iz Notranjskega in iz Gorice napovedanih je uže mnogo gostov. Bog daj vreme in Sežana bode imela lep spomenski dan.

Nadvojvodu Karolu Ljudevitu, kateri je v četrtek otšel v Oglej k otvorjenju starinskega muzeja, priredili so Furlani v Ronchi, Begliano, Pleris, Fiumicello, Monastero, in vzlasti v Ogleju slovesen sprejem in velike druge slavnosti. Vse vasi so bile ovenčane z obilimi zastavami, na tisoče ljudstva, in tudi deputacije, iz daljših krajev prišle so se cesarjevemu bratu poklanjat. Zvečer je bil Oglej razsvetljen, napravili so se umeteljni ognji, bakljada, igrala so godbe, in navdušenost ljudstva je bila nepopisljiva. Istina, ubogi trpin Furlani so izvrstni patrijoti, le v mestih se nahaja zlobni duh irredentarstva.

Ustanova »Franc Josip-Elisabeta« za uboge dijake na vseučiliščih na Dunaju, v Pragi, Inomestu, Budapešti in Zagrebu, za vsako v znesku 300 gold. v zlatu je razpisana za prihodnje šolsko leto. — Prošnje gredó do 31. avgusta na: »k. k. Privat- und Familienfondsdirektion, Hofburg, Wien«.

Na ženskej učiteljskej pripravnici v Gorici so bile skušnje zrelosti od 24.—31. julija. Srečno je prebilo 20 učenk, in sicer 9 Slovenk in 11 Labinj, 3 mej njimi z odliko.

Iz Koprja se nam piše 31. julija: Danes smo sklenoli šolsko leto. Učiteljskeje zapusti letos 33 pripravnikov, 16 Slovencev, 3 Hrvatje in 4 Italijani. Vendar niso še vsi ti pripoznani za zrele. Po eden vsake narodnosti mora se zopet oglasiti po dveh mesecih; en Slovenec pa je pal na eno leto. Izmej eksternistov

sta le 2 napravila zrelostni izpit, 3 so pali na 2 meseca, eden pa na eno leto. Bili smo se, da ne bi več dijakov palo, kakor jih je, kajti izpiti so vedno strožji.

Na c. k. gimnaziji v Pazinu je bilo konec šolskega leta (2) dijakov in sicer 103 Istranov in 17 iz drugih dežel. Po rodu je bilo baj 64 Lahov (?); 38 Hrvatov, 12 Slovencev in 6 Nemcev.

Na sadjarske in vinarske šoli na Slapu bo letos od 15. avgusta do 5. septembra poučevalen kurs za 15 ljudskih učiteljev. Kdor se ga hoče vdeležiti, naj se nemudoma oglasi.

Kranjsko obrtno društvo je imelo 23. julija v Ljubljani važen snod, katerega se je vdeležilo obilo obrtnikov in razumnikov. Gosp. državni poslanec Klun je v dolgem govoru razkladal obrtniške razmere. Sklenola se je resolucija, katero o priliki priobčimo.

† **Anton Umek**, znani slovenski rodoljub, župnik v Bleju na Kranjskem, umrl je 3. avgusta.

Gosp. Josip Nelli, ki je bil zdaj pri operi v Milanu, pozvan je bil telegrafčno v Prago, kder bo del pri italijanske operi; za zimo pa je en gažiran v Rimu.

Sadjarsko društvo se osnuje za spodnje Štajersko. Dotični snod bo 15. t. m. v Šentjurju na južnej železnici.

Poziv! Kakor je bilo v slovenskih časopisih uže razglašeno, ustanovil se je v Mozirji »Savinjski Sokol«. Važni odgovalni vpliv takega društva je povsod uže priznan. Naj le tu omenimo Čehov, kateri uporabljajo vsako sredstvo, da si v narodu vzgojujejo pravo oboležno močatost, domoljubje in mnogo drugih vrlih lastnosti, kakoršnih Slovenci še bolj potrebujemo. Odbor »Savinjskega Sokola« toraj uljudno vabi p. n. rodoljube, da k temu društvu pristopijo. V društvo se sprejemajo najmanj 17 letni, dovolj sposobni mladeniči in tudi mošje, ki se hočejo v telovadstvu preizbiti, ali ki hočejo k sokolske gošbi pristopiti, ako so sploh pošteti in miroljubni. Društvenina se je v prvem obdobjem zboru tako določila, da plača vsak podporni in sodelujoči ud 1 gld. pristopnine enkrat za vselej; letnine plača telovadec 1 gld., podporni ud pa 2 gld. Veči prostovoljni doneski se hvaležno sprejemajo. Gošči se sprejemajo brezplačno. Daleč od Mozirja bivajočim društvenim telovadcem, zlasti podružnicam, bo društvo pomagalo, kolikor možno, gledé vaj in telovadskega orodja. Slovenske rodoljube prosimo, da prislokočijo temu na spodnjem Štajerskem novemu društvu sè svojo podporo, kakor se jim potrebno vidi.

Mozirje, dne 30. julija 1882.

Radoslav Škoflek,
tajnik.

Jože Lipold,
starosta.

Poslano.

V predzadnjem listu »Edinosti«, od 19. julija 1882 št. 32, drznel se je neki rodoljub iz Povirja karati tukajšne pismonoše zaradi nepravilne oddaje enega pisma, katero pripisuje nezmožnosti slovenskega jezika.

Ker stvar mene zadeva in je neresnična, dovoljujem si opozoriti gosp. dopisovalca, da bi drugi krat resnično govoril.

Dotično pismo je imelo res pravi napis i skušal sem ga skoz osem dni vsak dan dvakrat oddati, toda vselej zaman, ker zavrnil me je vsikdar posestnik hiše, vulgo »pri Kranjcu«, da v njegove hiši nikdo ne stanuje takega ali enakega imena. Temu dokaz je omenjeni hišni gospodar sam, kateri se s tem opravičuje, da dotični gospod še le kratek čas pri njem stanuje; da ga je vsled tega le osebno poznal, ne pa tudi po imenu. Gotovo ni bila tedaj moja krivda, kajti, če gospodar svojih strank ne pozna, manj jih more poznati pismonoša. Kaj je bilo na to drugega storiti, nego pismo z uradno opazko »niht bekant, retour« nazaj poslati. Mislim, da je bilo tedaj moje postopanje korektno, i da je smešno, če nam gospod dopisovalec vsled tega oporeka nezmožnost slovenščine.

Poučarjam še konečno, da smo vsi tukajšni pismonoše slovenščine popolnoma zmožni in imamo vsak dan na stotine pisem z naslovi v različnih jezikih, katerih oddaja se pa ni še nikedar zadrževala ali opustila iz vzroka, katerega nam očita v poštnih razmerah neveseli gospod dopisovalec. Zagotavljam ga tudi v tolažbo, da imamo še nekoliko drugih gospodov, kateri imajo zmožnosti, nam nerazumljive i nejasne napise raztolmačiti i druge različne zapreke oziroma oddaje odstraniti.

To v pojasnilo dotičnemu gospodu rodoljubu, da ne boe drugikrat krivično nas grdil mej svetom.

Ribič,
c. kr. pismonoša.

Listnica uredništva: Gospode dopisnike prosimo potrpljenja; nakopičilo se nam je preveč domačih tvarine. Vidi se prav zdaj, da še list po 2krat na teden komaj zadostuje, in da nemamo prostora, da bi obširneje pisali o gospodarstvu in trgovini. Po razstavi bo to pač bolj mogoče.

Tržno poročilo.

Kava. — Ker so došla poročila iz Brazilije, da tam cene rastejo, terjajo zdaj tudi tukajšnji lastniki višje cene; pri vsem tem pa je bilo malo prodaje. Prodalo se je v tem tednu iz prve roke 900 vreč kave Rio po gld. 49 do 58 in 500 vreč Santos po gld. 49 do 56. — Zdaj bi bil morda ugoden čas za nakup kave.

Sladkor — še precej prometa po polagoma rastočih cenah. Prodalo se je 8000 metr. centov sladkorja Pilé po gld. 34 $\frac{1}{2}$ do 35 $\frac{1}{2}$.

Olje. — Tendence bila je jako trdna in cene skoro vseh baž olja so nekoliko poskočile, pa vtegnejo še poskočiti. — Prodalo se je kakih 400 metr. centov

finega namiznega olja po gld. 53 do 63., in kakih 1000 metr. centov navadnega jedilnega po gld. 39 do 42.

Sadje — brez kupčije, cene zdajno padajo, ker konec t. m. bomo imeli uže nove rozine, evebe in opašo.

Petrolje — zaradi poročil iz Amerike, da so tam cene višje, je to blago tudi tukaj poražalo in stane denes zopet gld. 10.50.

Domači pridelki. — Fižol v slabem obrajtu, nič kupčije. Maslo gre pa še precej o rok in se prodaja od gld. 82 do 101. Češpe nemajo kupca.

Žito — mala kupčija, cene vedno slabše; prodalo se je 2000 metr. cent., koruze po gld. 7 $\frac{1}{2}$ do 8.20 pa jako lepe. V Trstu imamo zdaj 17000 metr. stot. pšenice, 20000 metr. stot. koruze in 6000 metr. stot. ovsu.

Les. — Kupčija še vedno mlahova.

Šeno — prodaja se dobro staro po gld. 1.60 do 1.80., novo gld. 1.40 do 1.40.

Borsno poročilo.

Naša borsna zadnje dni miruje, malo je prometa v vseh papirjih, najmanj pa v valutah in devizah, kar kaže, da je trgovina tudi prav slaba. Pri vsem tem so kurzi državnih papirjev ostali prav trdni in nespremenjeni, in le nekateri privatni papirji so zgubili malenkosti na kurzu.

Dunajska borsna

dne 4. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovih	77 gld. 10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 » 85 »
Zlata renta	95 » 40 »
1860 državni zajem	130 » 75 »
Delnice narodne banke	826 gld. — kr.
Kreditne delnice	318 » 70 »
London 10 lir sterlin	120 » 20 »
Napoleon	9 » 55 »
C. kr. cekini	5 » 66 »
100 državnih mark	58 » 75 »

Št. 529.

Razglas.

Oddaja se izdelovanje občinskega vodnjaka v Nabrežini. Podvzetnik, ki žele prevzeti to delo, naj pošlje svoje oferte do 13. avgusta t. l. podpisane županstvu, pri katerem si lahko vsak tudi ogleda načert izdelovanja. Delo je cenjeno na 1500 goldinarjev.

Županstvo v Nabrežini, dne 3. avgusta 1882.
Čaharija,
župan.

LOZI

po

50

krajcarjev
velike
razstavne

loterije

v

Trstu.

Pri naročevanju posameznih lozov naj se priloži 15 kr. za poštnino.

Le petdeset krajcarjev
velja en loz velike
razstavne loterije v Trstu.

Ti lozi se prodajajo v vseh menjalnicah, pri o. k. poštah, tabaknih trafikah, loterijskih kolekturah in pri družih prodajalnih avstrijsko-ograde države.

Bogato oskrbena loterija ima

1 glavni dobitek z 50.000 gl. v gotov.
1 » » » 20.000 » » »
1 » » » 10.000 » » »
potem druge velike dobitke v vrednosti
10.000, 5000, 3000, 1000, 500, 300, 200,
100, 50 in 25 gld.;

skupaj tisoč uredskih dobitkov v vrednosti

goldinarjev 213.550 goldinarjev.
Potem mnogo družih velovrednih dobitkov iz razstavne od razstavnikov podarjenih predmetov.

Zarad prodajanja lozov obrniti se je takoj na loterijski oddelek tržaške razstave 2, piazza grande v Trstu

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporoča svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21—6

Lekarna Josipa Udovicich-a v Trstu

Via Farneto in S. Giacomo in Monte.

Pripoznani uspeh

po več tisoč ljudéh, kateri so rabili moje nedosegljivo, po meni samemu izdelano

eterično tinkturo iz rastlin

proti kurjlm očesom, izrastkom in tredej koži mi daje povod, da javim, da nobena druga tinktura, katere koli baže ne more prouzročiti tolikega uspeha, kakor prav moja. — Na vsaki steklenica je moj podpis.

Glavna zaloga za TRST v lastnih lekarnah, Via Farneto in S. Giacomo in Monte in pa v lekarni G. B. Foraboschi na korzu. V drugih mestah domačih in inostranskih dobiva se v vsih večih lekarnah.

Pošilja se le spoštun povzetjem. Cene steklenice z navodom za rabo 60 soldov; zunaj Trsta pa 80 soldov. (12—3)

Sveže

mineralne vode

vsake vrste na izbiro.

Zaloga oljnih barv, šopkov (pinzelnov);
razne baže lak itd. pri 8—4

GIOVANNI GILLIA

Via alle poste, in via Dogana na oglju. Trst.

The **Singer Manufacturing & C.**

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer - jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno.

G. NEIDLINGER,
generalni agent

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. 13—12

Važno za kmetovalce!

Marsikateremu gotovo v veliko olajšavo prodajajo se tudi na obroke po prav ugodnih pogojih dobro znane Lanz-ove

ročne mlatilnice, slamoreznice itd.

katerih se je v malo letih izpečalo ogromno število 98 tisoč komadov, kar je gotovo najboljši spričevalo in priporočilo. — Tedaj na noge! Združite se po dva ali več skupaj in ne zamudite ugodne prilike, kajti korist gledé dela in časa je tolika, da se kupljeni stroj prav kmalu sam izplača.

Pojasnila in ilustrovane cenike brezplačno razpošilja.

zastopništvo in zaloga pri A. Debevca

v Ljubljani, Rimska cesta št. 19. 12—7

Kava iz datljev.

To kavo gorko priporočajo vse zdravniške avtoritete, zvedeni kemikarji in vse praktične gospodinje in je uže poznana po vsem svetu kakor izvrstna pijača. Oni kateri rabijo, to kavo, hvalé jo zaradi aromatičnega okusa, zdravnik po zaradi tega, ker ne vzmiruje krvi ni živcev. Kava iz datljev nema lastnosti surogatov, ona je prava kava nove baže.

V škatljah po 1/2, 1/4, in 1/8 kilograma dobiva se po 40 soldov kilogram. (5—8)

V zalogi na debelo in drobno pri

Gerolamo Hirsch

drogheria via Ghega blizu železnične postaje.

Bolezen v grlu, kašelj, hripavost, zguba glasu, naohod, angino, gripo. itd. ozdravljajo naglo in popolnoma

premirani (20-20)

hlepčki Prendini

(pripravljeni iz kasije in galuna)

20 letna raba priča o njih izvrstnej moči, in so boljše od vsacega drugega zdravila te vrste.

Varovati se je treba ponarejenih. Ozirati se je vedno na napis

Pastigle Prendini

i paziti da vsak hlepček nosi ime iznajdatelja PRENDINI.

Prodajajo se v Trstu v lekarnici PRENDINI in vseh drugih lekarnicah po 30 kr. škatljca, zunaj colne poteze po 40 kr. in se tudi dobivajo v vseh avstrijskih in inozemskih glavnih lekarnicah.

Dalnogled!

Nov optičen inštrument za potovalce, deželane itd. Kaže na 3 do 4 ure daljave čisto in razločno.

Ta novi dalnogled obstoji iz dveh optičnih leč, kateri je mogoče zatrditi na vsako navadno palico itd. ter bolje kaže, nego navadni dalnogledi, zaradi tega je ta nova priprava obče pripoznana in cenjena, posebno od onih, ki potujejo po deželi. Cena dalnogledov z etui-jem za žep gl. 1.25, finejši gl. 1.75, najfinejši z večimi optičnimi lečami gl. 2.50.

Baroskop

kaže vreme natančno in zanesljivo — gl. 2, fino napravljen gl. 2.75.

Prodajalci uživajo fabriške cene za gotovo plačilo ali s povzetjem. Naročbe edino direktno 5—5

KLINGL & BAUMANN in WIEN. I., Tegethofstr. 3.

Cene ure.

pošiljam proti povzetju in če komu niso povšedi, vračam denar; zato je vsaka naročba brez nevarnosti.

1 ura na cilindru iz srebrnega nikla z verižico, poprej 12 gld., zdaj 5 gld. 25 kr. 1 ura na sidro iz srebrnega nikla z verižico, poprej 15 gld., zdaj 7 gld. 25 kr. 1 srebrna remontoir-Washington z verižico, poprej 30, zdaj le 17 gld. 1 ura iz pravega srebra na sidro s patentnim kol-sjem in verižico, poprej 25 gld., zdaj 12 gld. 25 kr. — Zlate ure za gospe poprej 40 gld., zdaj 20 gld. z ovratno verižico. Zlate remontoirs, poprej 100 gld. zdaj 40 gld.

Poroštvo za 5 let.

Ph. Fromm, urar, na Dunaju, Rothenthurmstrasse nasproti Wollzeile. 12—3